

Sygn. akt: I Ns 698/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 września 2016 r.

Sąd Rejonowy w Świnoujściu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Magdalena Sarzyńska

Protokolant: Barbara Kozieł

po rozpoznaniu w dniu 14 września 2016 r. w Świnoujściu

na rozprawie

sprawy z wniosku **H. O.**

z udziałem **M. O. i J. K. (1)**

o stwierdzenie nabycia spadku po B. O. (O.)

postanawia:

1. Stwierdzić, że spadek po **B. O. (O.)**, zmarłym w dniu (...) w W., ostatnio stale zamieszkałym w Ś., na podstawie testamentu notarialnego z dnia (...) Rep. A numer (...), sporządzonego w Kancelarii Notarialnej notariusza E. K. w Ś. nabyła w całości wprost **córka J. K. (1), córka W. i B. .**
2. Zasądzić solidarnie od wnioskodawcy H. O. i uczestnika M. O. na rzecz uczestniczki J. K. (1) kwotę 427 zł (czteryście dwadzieścia siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.
3. Nakazać pobrać od wnioskodawcy H. O. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Świnoujściu kwotę 354,20 zł (trzysta pięćdziesiąt cztery złote dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu wydatków.
4. W pozostałym zakresie odstąpić od obciążania stron kosztami postępowania.

Sygn. akt INs 698/15

UZASADNIENIE

Wnioskodawca wnioskiem z dnia 8 lipca 2015. wniósł o stwierdzenie nabycia praw do spadku po B. O., zmarłym w W. w dniu (...) ostatnio zamieszkałym w Ś.. Wnioskodawca wskazał, iż spadek po zmarłym na podstawie ustawy w częściach równych nabyły dzieci B. O., czyli wnioskodawca H. O. oraz uczestnicy M. O. i J. K. (1). Wnioskodawca wskazał, że spadkodawca nie pozostawił testamentu.

W odpowiedzi na wniosek uczestniczka J. K. (1) wniosła o otwarcie i ogłoszenie testamentu B. O., sporządzonego w dniu (...) w formie aktu notarialnego przed notariuszem E. K., w którym została ona powołana do całego spadku.

Wnioskodawca oraz uczestnik M. O. zakwestionowali ważność testamentu. Zakwestionowali oni zdolność spadkodawcy do samodzielnego i świadomego sporządzenia testamentu.

Sąd ustalił, co następuje:

Spadkodawca B. O. zmarł w dniu (...) w W.. W chwili śmierci spadkodawca był rozwiedziony. Przed śmiercią na stałe zamieszkiwał w Ś.. Spadkodawca posiadał troje dzieci córkę J. K. (1) oraz synów M. i H..

Innych dzieci spadkodawca nie posiadał.

Dowód: bezsporne, a nadto OSAZ spadkodawcy k.5

akty stanu cywilnego koperta k.6,

B. O. pozostawił testament sporządzony w formie aktu notarialnego w dniu (...)który został otwarty i ogłoszony na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2016r. przed Sądem Rejonowym w Świnoujściu. Spadkodawca w testamencie do całości spadku powołał swoją córkę J. K. (1). Spadkodawca zawarł w testamencie także oświadczenie o wydziedziczeniu synów M. O. oraz H. O..

Dowód: testament z dnia (...). k.23-24

zapewnienia spadkowe wnioskodawcy H. O. oraz uczestników J. K. (1) i M. O. k. 27-28

Spadkodawca B. O. w okresie bezpośrednio poprzedzającym sporządzenie testamentu chorował na ząmę, przewlekłą obturacyjną chorobę płuc, przerost gruczołu krokowego. Po dwukrotnych konsultacjach psychiatrycznych w latach 2011 i 2012, rozpoznano u niego także otępienie. Był pod stałą opieką neurologa. Kolejna wizyta w psychiatrii we wrześniu 2014r. nie potwierdziła rozpoznania otępienia, które u spadkodawcy nie miało postaci otępienia głębokiego. W (...) ze spadkodawcą zamieszkiwała jego córka J. K. (2), która wcześniej okresowo opiekowała się już ojcem. W dniu (...) spadkodawca stawiał się w Kancelarii Notarialnej notariusza E. K., gdzie sporządzony został jego testament. W czasie składania oświadczenia przed notariuszem B. O. notariusz E. K. nie miała wątpliwości co do jego stanu zdrowia i świadomości w chwili dokonania czynności. Spadkodawca w miesiącach (...) był jeszcze samodzielny, jeździł na działkę z uczestnikiem M. O., choć będąc na niej nieraz czuł się zagubiony. W okresie wakacji wynajmował wczasowiczom pokój w swoim mieszkaniu. B. O. dość często spożywał alkohol. Stan zdrowia B. O. pogorszył się w miesiącu (...) Od (...) spadkodawca przebywał w (...) w W.. Wnioskodawca nie utrzymywał kontaktów z ojcem.

Dowód: dokumentacja medyczna k.54-150; 167; 170-179; 182-18; 189-197; 212-249; 256-259,

zeznania E. K. k.277-278,

wyjaśnienia M. O. k.264-265,

wyjaśnienia J. K. (1) k.265-266,

wyjaśnienia wnioskodawcy k.278-279,

opinia biegłego sądowego R. O. k.307-314,

opinia uzupełniająca biegłego sądowego R. O. k.344-346,

ustna opinia uzupełniająca biegłego sądowego R. O. k.386-387

Przed sporządzeniem testamentu, pismem z dnia (...)spadkodawca sporządził odręcznie pismo, w którym opisał jaką, jego zdaniem, pomoc otrzymali od niego jego synowie M. i H.. Podpis spadkodawcy na tym piśmie został potwierdzony notarialnie w dniu (...)

Dowód: pismo z dnia (...)k.284

W dniu (...) spadkodawca wydał dyspozycję na wypadek śmierci, upoważniając syna M. O. do 100% wkładu i oszczędności zgromadzonych przez spadkodawcę w (...). Udzielił również synowi pełnomocnictw do lokat i rachunku. W dniu (...) odwołał udzielone pełnomocnictwa.

Dowód dyspozycja na wypadek śmierci 295;

pełnomocnictwa 296-297,

odwołanie pełnomocnictw k.298-299

Wnioskodawca ani uczestnicy postępowania nie złożyli oświadczeń o przyjęciu lub odrzuceniu spadku. Nikt ze spadkobierców nie został uznany za niegodnego dziedziczenia. Spadkodawca nie zawierał z nikim umów spadkowych, w tym umowy o zrzeczenie się spadku.

Dowód: bezsporne

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek okazał się uzasadniony, choć doprowadził do ustalenia sposobu dziedziczenia w sposób odmienny od wskazanego we wniosku.

W pierwszej kolejności Sąd był zobligowany do ustalenia, czy spadkodawca B. O. pozostawił testament, czy też zastosowanie znaleźć powinny przepisy o dziedziczeniu ustawowym. Zgodnie bowiem z art. 926 § 1 kpc powołanie do spadku wynika z ustawy albo z testamentu. Art. 926 § 2 kpc stanowi natomiast, iż dziedziczenie ustawowe co do całości spadku następuje wtedy, gdy spadkodawca nie powołał spadkobiercy albo gdy żadna z osób, które powołał, nie chce lub nie może być spadkobiercą. Powołanie z ustawy do całego spadku występuje, gdy testament nie powołuje spadkobiercy, lecz zawiera wyłącznie dyspozycje w kwestii zapisów, poleceń, wydziedziczenia albo był tzw. testamentem negatywnym.

Stosownie do treści art.941 kc rozrzucić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament, przy czym zgodnie z treścią art. 950 kc, testament może być sporządzony w formie aktu notarialnego.

W niniejszej sprawie spadkodawca B. O. sporządził testament w formie aktu notarialnego w dniu (...) w Kancelarii Notarialnej notariusza E. K. w Ś. Testament ten do akt sprawy złożyła uczestniczka J. K. (2). Ze względu na zgłaszane przez wnioskodawcę i uczestnika zarzuty co do ważności testamentu, Sąd w pierwszej kolejności zobowiązany był zbadać jego ważność.

Zgodnie z treścią art. 945 §1 kc testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony:

- 1) w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli;
- 2) pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści;
- 3) pod wpływem groźby.

W ocenie Sądu zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwala przyjąć, że brak jest podstaw do uznania, że spadkodawca sporządzając w dniu (...) testament notarialny, sporządzony w Kancelarii Notarialnej w Ś. przed notariuszem E. K., znajdował się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, pod wpływem błędu lub groźby. Nie stwierdzono także aby na treść rozporządzenia na wypadek śmierci B. O. wpływ miały jakiegokolwiek osoby trzecie. Zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdził, iż spadkodawca w chwili sporządzenia testamentu był osobą schorowaną, jednakże choroby na które cierpiał, co najmniej do (...), nie wyłączały jego zdolności do testowania. Wnioskodawca posiadał najniższą wiedzę o stanie zdrowia spadkodawcy gdyż nie

utrzymywał z nim kontaktu, i jego wiadomości ograniczały się do tych, które zostały mu przekazane głównie przez uczestniczkę J. K. (2). Uczestnicy mieli kontakt ze spadkodawcą. Z ich wyjaśnień wynika, iż wprawdzie B. O. niekiedy zachowywał się „dziwnie”, jednak jeszcze w okresie (...), a zatem już po sporządzeniu testamentu, jeździł na działkę, wynajmował wczasowiczom pokój w swoim mieszkaniu. Był w tym czasie również hospitalizowany ze względu na przerost gruczołu krokowego. Dokumentacja medyczna spadkodawcy z tego okresu nie potwierdza tego, aby był on nielogiczny, niezorientowany w sytuacji w której się znajdował, lub aby był z nim utrudniony kontakt. Opisany sposób życia spadkodawcy w okresie poprzedzającym oraz bezpośrednio następującym po sporządzeniu przez niego testamentu wskazuje, iż był osobą samodzielną, zorientowaną w sytuacji w jakiej się znajduje. W miesiącu (...) co najmniej dwa razy spadkodawca był w Kancelarii Notarialnej notariusza E. K. gdzie z jego udziałem dokonywano czynności notarialnych. Był również w (...) im. (...), gdzie odwołał wcześniej udzielone pełnomocnictwa. Powyższe świadczy o tym, iż pomimo chorób, na które cierpiał a także rozpoznanego w latach 2011-2012 otępienia, był on w stanie dokonywać nie tylko czynności życia codziennego ale również załatwiać czynności urzędowe. Samo rozpoznanie otępienia, jeżeli nie jest to otępienie głębokie, nie powoduje braku możliwości podejmowania świadomych decyzji i swobodnego wyrażania woli. Chory, u którego rozpoznano otępienie głębokie, nie ma możliwości normalnego funkcjonowania, nie jest również możliwa chwilowa poprawa stanu jego zdrowia. Materiał dowodowy zebrany w sprawie nie potwierdza zaś, aby co najmniej do (...) wystąpiło u spadkodawcy otępienie w stopniu głębokim. Na jego stan nie miał także wpływu fakt spożywania alkoholu. Nie wywołuje on bowiem głębokiego stopnia otępienia.

Sąd nie znalazł również podstaw do tego aby stwierdzić, iż osoby trzecie wpływały na spadkodawcę i na treść wyrażonej przez niego woli co do rozporządzenia majątkiem po jego śmierci. Sam fakt, że B. O. zamieszkiwał wraz z uczestniczką J. K. (2) w czasie kiedy sporządził testament, nie może przesądzać o tym, że wywarła ona jakikolwiek wpływ na wolę testatora. Z zebranego materiału dowodowego wynika, iż spadkodawca w pewien sposób wyjaśnił motywy podjętej przez niego decyzji. Nie oceniając zasadności stanowiska B. O., uznać należy, iż postępował on logicznie. Będąc bowiem przekonany, że udzielił już pomocy synom M. O. i H. O., do spadku powołał córkę J. K. (3). Wyjaśnił również powody wydziedziczenia synów, które zawarł zarówno w akcie notarialnym z dnia (...), jak i w piśmie z dnia (...). Nie oceniając tego czy faktycznie istniały podstawy do żywionego przez spadkodawcę odczuć uzasadniających jego zdaniem wydziedziczenie synów, postępowanie B. O. ocenić należy jako racjonalne. Skoro czuł się oszukany przez synów, to logicznym wydaje się być podjęta przez niego decyzja o ich wydziedziczeniu. Sąd podkreśla tu jednak, iż nie dokonywał z oczywistych względów oceny skuteczności i obiektywnych przesłanek wydziedziczenia. Wywody powyższe mają jedynie potwierdzić racjonalne i logiczne, z punktu widzenia spadkodawcy, jego działanie wskazujące na to, że stan jego zdrowia w chwili sporządzenia testamentu nie uzasadniał uznania testamentu za nieważny.

W świetle powyższego Sąd uznał, iż na podstawie testamentu notarialnego z dnia (...) spadek w całości nabyła uczestniczka J. K. (2).

Sąd ustalił stan faktyczny sprawy na podstawie zebranego materiału dowodowego, w szczególności dowodów z dokumentów, których prawdziwość nie została podważona, opinii biegłego sądowego R. O., zeznań świadka E. K. oraz wyjaśnień stron.

Sąd za przydatną, rzetelną i wiarygodną uznał opinię pisemną biegłego sądowego z zakresu psychiatrii R. O.. Biegły na rozprawie w dniu 14 września 2016r. kategorycznie i jednoznacznie potwierdził wnioski wynikające z opinii pisemnej oraz odniósł się do zarzutów stawianych tej opinii przez wnioskodawcę. Sąd podziela wywód biegłego, uznając go za rzeczowy i należycie uzasadniony. Biegły oceniając stan psychiczny testatora musi oprzeć się wyłącznie na dowodach znajdujących się w aktach, nie ma bowiem możliwości ich skonfrontowania poprzez jego badanie podmiotowe i przedmiotowe. Dla oceny tej znaczenie mają również zeznania świadków i wyjaśnienia stron tym bardziej, jeżeli nie odbiegają one od informacji o stanie zdrowia wynikającej z dokumentacji medycznej. Ze względu na powyższe Sąd uznał opinię biegłego sądowego R. O. za wiarygodną i podzielił wynikające z niej wnioski.

Wyjaśnienia stron Sąd uznał za co do zasady wiarygodne. Wyjaśnienia uczestników M. O. i J. K. (2) w zasadzie ze sobą korespondowały, choć szczególnie wyjaśnienia M. O. były dość ogólne, uczestnik często nie potrafił dokładnie umiejscowić w czasie określonych zdarzeń. Wnioskodawca H. O. nie utrzymywał kontaktów ze spadkodawcą, w

związku z czym nie posiadał żadnej bezpośrednio zdobytej wiedzy na temat stanu jego zdrowia. Za nieprzydatne Sąd uznał zeznania świadka J. O.. Świadek ten podobnie jak wnioskodawca nie miał żadnego bezpośredniego kontaktu z B. O., całą posiadaną wiedzę na jego temat, J. O. opierała na wypowiedziach uczestniczki J. K. (2). Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka E. K.. Świadek ten jednakże wskazał, iż nie pamięta spadkodawcy, jest zaś przekonany, iż czynności notarialne dokonywane z jego udziałem, były dokonywane z zachowaniem procedur typowych dla wykonywania takich czynności.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 520 §2 kpc. Stosownie bowiem do przepisu art. 520 kpc (§1) każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. (§2) jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. W niniejszym postępowaniu interesy stron były różne, dlatego też Sąd uznając uczestniczkę J. K. (2) jako stronę wygrywającą postępowanie zasądził na jej rzecz kwotę 427zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. Sąd popełnił tu oczywistą omyłkę doliczając do kosztów postępowania zasądzonych na rzecz J. K. (2) (360zł wynagrodzenie pełnomocnika oraz 17zł opłata skarbową) również opłatę sądową w wysokości 50zł. Oczywiście jest, iż wnioskodawcą w niniejszej sprawie był H. O. a J. K. (2) nie wniosła opłaty sądowej, zatem koszty zasądzone na jej rzecz winny wynosić 377zł a nie, jak orzekł Sąd 427zł.

W pkt 3 Sąd nakazał pobrać od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Ś. kwotę 354,20zł odpowiadającą wydatkom związanym z uzupełniającymi opiniami pisemną i ustną, sporządzonymi przez biegłego sądowego R. O. w związku z zarzutami podniesionymi przez wnioskodawcę.

(...)

1. (...)

2. (...)

3. (...)

4. (...)

5. (...)

6. (...)

Dnia (...).(…)